

C-45/23. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2023. január 31.

A kérdést előterjesztő bíróság:Nederlandstalige Ondernemingsrechtbank Brussel (vállalkozási
ügyek brüsszeli holland nyelvű bírósága, Belgium)**Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:**

2023. január 19.

Felperes:

A

B

C

D

Alperes:

MS Amlin Insurance SE

Az alapeljárás tárgya

A felpereseknek az alperes – az utazásszervező fizetésképtelensége esetére védelmet nyújtó, kötelező biztosítását ellátó biztosítója – ellen az utazás kamatokkal növelt árának visszatérítése iránt indított keresete, amely összeget a felperesek befizettek annak az utazásszervezőnek, amellyel utazási csomagra vonatkozó szerződést kötöttek, és amelyet fizetésképtelenség nyilvánított a bíróság azt követően, hogy a felperesek elháríthatatlan és rendkívüli körülmények miatt, de a nekik járó összegek visszatérítése előtt felmondták a szerződést. A felperesek azt követelik, hogy ezeket az összegeket az utazásszervező és az alperes közötti biztosítási szerződés fedezze. Az alperes azon indokolással tagadja meg ezen összegek kifizetését, hogy az utazási csomagra vonatkozó szerződés

nem az utazásszervező fizetéseketelensége következtében szűnt meg, hanem azt a felperesek szüntették meg.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az EUMSZ 267. cikk alapján előterjesztett előzetes döntéshozatali kérelem.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

Úgy kell-e értelmezni az utazási csomagokról és az utazási szolgáltatásnyújtásokról, valamint a 2006/2004/EK rendelet és a 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, továbbá a 90/314/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. november 25-i (EU) 2015/2302 európai parlamenti és tanácsi irányelv 17. cikkének (1) bekezdését, hogy az abban előírt, az utazók által vagy nevében már teljesített valamennyi befizetés visszatérítésére vonatkozó biztosíték akkor is alkalmazandó, ha az utazó az utazási csomagra vonatkozó szerződést a 12. cikk (2) bekezdése alapján, elháríthatatlan és rendkívüli körülmények miatt mondta fel, és az utazásszervezőt – az utazási csomagra vonatkozó szerződés ilyen okból történő felmondását követően, de még az említett összegeknek az utazó részére történő tényleges visszatérítése előtt – fizetéseketelenné nyilvánítják, aminek következtében az utazót pénzügyi veszteség éri, és következésképpen az utazásszervező fizetéseketelensége esetén anyagi kockázatot visel?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

Az utazási csomagokról és az utazási szolgáltatásnyújtásokról, valamint a 2006/2004/EK rendelet és a 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, továbbá a 90/314/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. november 25-i (EU) 2015/2302 európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban az utazási csomagokról szóló irányelv is) különösen az (1), (3), (39) és (40) preambulumbekkezdés, a 17. cikk (1) bekezdése, valamint a 12. cikk (2) bekezdése;

A szervezett utazási formákról szóló, 1990. június 13-i 90/314/EGK tanácsi irányelv, különösen a 7. cikk.

A hivatkozott nemzeti jogi rendelkezések

Wet van 21 november 2017 betreffende de verkoop van pakketreizen, gekoppelde reisarrangementen en reisdienste (az utazási csomagok, a kapcsolódó utazási szolgáltatások és az utazási szolgáltatások értékesítéséről szóló, 2017. november 21-i törvény)(*Moniteur belge* [Belgium Hivatalos Közlönye], 2017. december 1.) (a továbbiakban: az utazási csomagokról szóló törvény), különösen a 30. cikk és az 54. cikk első mondata;

Koninklijk besluit van 29 mei 2018 betreffende de bescherming tegen insolventie bij de verkoop van pakketreizen, gekoppelde reisarrangementen en reisdiensten (az utazási csomagok, a kapcsolódó utazási szolgáltatások és utazási szolgáltatások értékesítése esetén a fizetéseképtelenséggel szembeni védelemről szóló, 2018. május 29-i királyi rendelet) (*Moniteur belge*, 2018. június 11.) (a továbbiakban: királyi rendelet), különösen a 10. cikk, 12. cikk 1. §-a és a 13. (1) bekezdése

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 A felperesek fogyasztók, míg az alperes az utazásszervező Exclusive Destinations NV fizetéseképtelensége esetére védelmet nyújtó, kötelező biztosítását ellátó biztosítója.
- 2 Az elsőrendű felperes 2019. november 13-án a Selectair Inter-Sun Reizen BVBA utazási irodán keresztül 36 832,00 EUR összköltségű utazási csomagra vonatkozó szerződést kötött az Exclusive Destinations NV-vel. Az utazási csomag tervezett teljesítése 2020 márciusa lett volna.
- 3 Az utazást a COVID világjárvány miatt 2020 novemberére foglalták át. Az új megrendelőlap szerint az utazás kiigazított ára 46 428,00 euró volt, és az eredeti 36 832,00 eurót kifizették az utazásszervezőnek.
- 4 2020 októberében az utazásszervező kérésére az utazási iroda megkérdezte a felpereseket, hogy a COVID-intézkedések miatt ismét el akarják-e halasztani az utazást. Ezt nem akarták, mire az utazási iroda megkérte az utazásszervezőt, hogy mondja le az utazást és fizesse vissza a teljes összeget. Az utazásszervező visszaigazolta, hogy megteszi a szükséges intézkedéseket.
- 5 Az Ondernemingsrechtbank Gent (vállalkozási ügyek genti bírósága, Belgium) a 2020. december 8-án hozott ítéletében fizetéseképtelenné nyilvánította az utazásszervezőt.
- 6 Az utazási iroda 2020. december 9-én visszatérítette az a 4151,00 euró összeget, amelyet még nem továbbított az utazásszervezőnek.
- 7 Az alperest 2021. január 22-én felszólították, hogy fizesse vissza az utazás befizetett árát. Az alperes megtagadta a visszatérítést, mivel a felperesek mondták le az utazást, és azt nem az utazásszervező fizetéseképtelensége miatt törölték.
- 8 2021. április 29-én a felperesek a kérdést előterjesztő bírósághoz fordultak az utazás befizetett árának visszatérítése iránt.
- 9 Az alperes azt kéri a kérdést előterjesztő bíróságtól, hogy mint megalapozatlant utasítsa el a felperesek keresetét.

Az alapeljárásban részt vevő felek főbb érvei

- 10 Keresetük alátámasztására a felperesek előadják, hogy az MS Amlin Insurance SE és az Exclusive Destinations NV közötti biztosítási szerződés szövegéből kitűnik, hogy a biztosítási szerződés fedezetet nyújt arra az esetre, ha az utóbbi elmulasztaná a visszatérítést. Ezzel összefüggésben a felperesek különösen az Általános Biztosítási Feltételek 1.1. cikkére hivatkoznak, amely a következőképpen írja le a biztosítás tárgyát: „*A biztosítási szerződés tárgya az utazási csomagokról szóló törvény és a királyi rendelet (8. cikke) értelmében a biztosított fizetéseketlenesége esetén: a) az utazónak visszatérítendő összegek, amelyeket a biztosított javára fizettek be az utazási csomagra vonatkozó szerződés megkötésekor vagy azt követően [...]*”. A felperesek szerint ez a rendelkezés úgy értendő, hogy az utazásszervezőnek befizetett és általa megtérítendő valamennyi összegre kiterjed a biztosítási fedezet.
- 11 Az alperes vitatja, hogy a felperesek helyzete a biztosítási szerződés hatálya alá tartozna, mivel a biztosítási fedezet csak akkor vonatkozik az utazás árának a visszatérítésére, ha az utazás az utazásszervező fizetéseketlenesége miatt nem valósulhat meg.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid bemutatása

- 12 Annak megállapítása érdekében, hogy a felperesek követelése az alperes és az utazásszervező között létrejött biztosítási szerződés hatálya alá tartozik-e, a kérdést előterjesztő bíróság megvizsgálja az utazási csomagokról szóló irányelv rendelkezéseit és a fizetéseketleneségi védelemre vonatkozó nemzeti rendelkezéseket.
- 13 A kérdést előterjesztő bíróság először is az utazási csomagokról szóló irányelv 17. cikkének (1) bekezdésére hivatkozik, miszerint a tagállamok biztosítják, hogy a területükön letelepedett utazásszervezők biztosítékot nyújtsanak arra, hogy visszafizetik az utazók által vagy nevében befizetett teljes összeget, amennyiben az érintett szolgáltatások teljesítésére fizetéseketleneségük miatt nem kerül sor. A (39) és (40) preambulumbekkezdés pontosítja továbbá, hogy a tagállamok megőrzik mérlegelési jogkörüket a fizetéseketleneséggel szembeni védelem biztosításának módja tekintetében, de biztosítaniuk kell, hogy a védelem elérhetővé váljon, amint az utazásszervező likviditási problémái következtében az utazási szolgáltatásokat nem teljesítik, vagy amennyiben nem vagy csak részben fogják teljesíteni, valamint ki kell terjednie a befizetett pénzösszegeknek az utazásszervező fizetéseketlenesége által előreláthatóan érintett összegére.
- 14 A kérdést előterjesztő bíróság ebből azt a következtetést vonja le, hogy az utazási csomagokról szóló irányelv 17. cikkének (1) bekezdésében előírt biztosíték csak akkor kötelező, ha a szóban forgó szolgáltatások nyújtására az utazásszervező fizetéseketlenesége miatt nem kerül sor. Ez az irányelv ezért nem ír elő biztosítékot, ha a szolgáltatásnyújtás az utazásszervező fizetéseketleneségén kívüli okból marad el, mint például abban az esetben, ha az utazó az utazási csomagra

vonatkozó szerződést az irányelv 12. cikkének (2) bekezdésében szabályozott okból mondja fel, tehát ha a célállomás helyén vagy annak közvetlen közelében olyan elháríthatatlan és rendkívüli körülmények merülnek fel, amelyek az utazási csomag teljesítését jelentős mértékben befolyásolják. Ebben az esetben az utazó az utazásra befizetett összegek teljes visszatérítésére jogosult.

- 15 Ami az utazási csomagokról szóló törvényt illeti, amely átültette az utazási csomagokról szóló irányelvet, a kérdést előterjesztő bíróság először is megállapítja, hogy az 54. cikk első mondatának megfogalmazása – amely előírja, hogy a Belgiumban letelepedett utazásszervezők és utazási irodák biztosítékokat nyújtanak az utazók által vagy nevében befizetett teljes összeg visszatérítésére, amennyiben az érintett szolgáltatások teljesítésére fizetéseketelenségük miatt nem kerül sor – messzemenően megegyezik az utazási csomagokról szóló irányelv 17. cikkének (1) bekezdésével, és ez a rendelkezés nem nyújt az említett irányelvnél szélesebb körű védelmet. A kérdést előterjesztő bíróság ezután az utazási csomagokról szóló törvény 30. cikkére hivatkozik, amely szerint az utazó jogosult felmondani az utazási csomagra vonatkozó szerződést, „ha a célállomás helyén vagy annak közvetlen közelében olyan elháríthatatlan és rendkívüli körülmények merülnek fel, amelyek az utazási csomag teljesítését jelentős mértékben befolyásolják, vagy lényegesen befolyásolják az utasoknak a célállomásra való szállítását”. Ebben az esetben az utazó e rendelkezés értelmében az utazásra befizetett összegek teljes visszatérítésére jogosult. Ez a megfogalmazás tehát összehasonlítható az utazási csomagokról szóló irányelv 12. cikkének (2) bekezdésének szövegével. A kérdést előterjesztő bíróság végül rámutat arra, hogy a királyi rendelet 13. cikkének (1) bekezdése a visszatérítést „a kedvezményezett által a vállalkozó részére az utazási szerződésért teljesített valamennyi befizetésre korlátozza, ha a szerződést a vállalkozó a fizetéseketelensége miatt nem teljesíti, vagy az utazási szolgáltatásokért teljesített valamennyi befizetésre, ha azokat a vállalkozó a fizetéseketelensége miatt nem teljesíti”. Ennek fényében a kérdést előterjesztő bíróság arra a következtetésre jut, hogy az utazási csomagokról szóló törvény és a királyi rendelet a fizetéseketelenség esetére előírt biztosíték tekintetében azonos tartalommal bír, mint az utazási csomagokról szóló irányelv.
- 16 A kérdést előterjesztő bíróság ezért úgy véli, hogy a jelenlegi jogi helyzet szerint a fizetéseketelenséggel szembeni jogszabályi védelem nem vonatkozik azokra az utazókra, akik a felperesekhez hasonló helyzetben vannak, amikor az utazási csomagra vonatkozó szerződésnek elháríthatatlan és rendkívüli körülmények fennállása miatt történő felmondása következtében jogosultak az utazás általuk befizetett árának visszatérítésére, de ez a visszatérítés elmarad, mert az utazásszervezőt az említett szerződés felmondását követően, de az utazás befizetett árának visszatérítése előtt fizetéseketelenné nyilvánítja a bíróság. Az alapeljárás tényállása ekkor nem minősülne biztosítási káreseménynek, így a kereset megalapozatlan lenne.

- 17 A kérdést előterjesztő bíróságnak azonban kétségei vannak ezen értékeléssel és az utazási csomagokról szóló irányelv 17. cikkének (1) bekezdése szerinti védelem alkalmazási körével kapcsolatban.
- 18 Tekintettel az említett irányelv általános céljára, hogy hozzájáruljon a fogyasztóvédelem magas szintjének biztosításához, a kérdést előterjesztő bíróság először is arra keresi a választ, hogy az irányelv (39) preambulumbekzdése értelmében, a fogyasztók védelméhez hozzájáruló, teljes körű védelem áll-e fenn az utazásszervező fizetésképtelenségével szemben.
- 19 A szervezett utazási formákról szóló, 1990. június 13-i 90/314/EGK tanácsi irányelv hatálya alatt, amelyet az utazási csomagokról szóló irányelv hatályon kívül helyezett, a Bíróság kimondta, hogy a fizetésképtelenség elleni védelem célja a fogyasztóknak az utazásszervező fizetésképtelenségéből származó kockázatoktól való védelme, amelyek abból erednek, hogy az utazó az utazás árát a szervezett utazásra vonatkozó szerződés teljesítése előtt fizeti ki. A védelemmel összefüggésben elérendő eredmény az, hogy az utazásszervező fizetésképtelensége esetén az utazónak joga van a már befizetett összegek visszatérítésére (lásd: a Bíróság 1996. október 8-i Dillenkofer ítélete, C-190/94, EU:C:1996:375, 42. pont; a Bíróság 1998. május 14-i Verein für Konsumenteninformation ítélete, C-364/96, EU:C:1998:26, 18. pont; a Bíróság 2012. február 16-i Blödel-Pawlik és társai ítélete, C-134/11, EU:C:2012:98, 19. pont; a Bíróság 1998. december 1-jei Rechberger és társai ítélete; C-140/97, EU:C:1999:306, 74. pont és a Bíróság 2019. július 10-i HQ és társai ítélete, C-163/18, EU:C:2019:585, 41. pont). A Bíróság kimondta továbbá a 90/314/EGK irányelv 7. cikkével kapcsolatban, hogy a „befizetett összegek visszatérítésének garanciája” olyan esetekre vonatkozik, amikor a szervező fizetésképtelensége a szervezett utazásra vonatkozó szerződés megkötése után és a szerződés teljesítésének megkezdése előtt következik be (lásd: a Bíróság 1998. május 14-i Verein für Konsumenteninformation ítélete, C-364/96, EU:C:1998:226, 19. pont).
- 20 A kérdést előterjesztő bíróság tudni szeretné, hogy az a körülmény, hogy a felperesek helyzetében lévő utazó nem élvez védelmet fizetésképtelenség esetén, hozzájárul-e a fogyasztói érdekek előmozdításához és a magas szintű fogyasztóvédelemhez.
- 21 Másodszor pedig arra keresi a választ a kérdést előterjesztő bíróság, hogy a jelenlegi szabályozás nem vezethet-e eltérő bánásmódhoz.
- 22 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy azt az utazót, akinek az utazása azért nem valósulhat meg, mert az utazásszervező az utazás megkezdése előtt fizetésképtelenné válik, általában anyagi veszteség éri, mivel elveszíti az utazás befizetett árát, de azt az utazót, aki az utazási csomagra vonatkozó szerződésnek elkerülhetetlen és rendkívüli körülmények fennállása miatti felmondása következtében jogosult az utazás befizetett árának teljes visszatérítésére, akkor is anyagi veszteség éri, ha az utazásszervező az utazási csomagra vonatkozó

szervződés felmondását követően, de az utazás befizetett árának az utazó részére történő visszatérítése előtt válik fizetésképtelenné.

- 23 Bár az utazók mindkét kategóriája ugyanazt a kockázatot viseli, az utazási csomagokról szóló irányelv értelmében csak az előbbi kategória jogosult az utazásszervező fizetésképtelensége elleni kötelező védelemre.
- 24 A kérdést előterjesztő bíróságban felmerül a kérdés, hogy indokolt-e az eltérő bánásmód. Ezzel összefüggésben rámutat arra, hogy a két kategória helyzete között vannak különbségek, de átfedések is. Például az utazásszervező fizetésképtelensége végleg lehetetlenné teszi az utazási csomagra vonatkozó szerződés teljesítését, míg az elkerülhetetlen és rendkívüli körülmények általában átmeneti jellegűek. Az utazási csomagra vonatkozó szerződés nemteljesítése a fizetésképtelenség következtében olyan helyzet, amellyel az utazó akaratlanul szembesül, és amelyet semmilyen módon nem tud befolyásolni. Ennek ellenkezője a helyzet, ha az utazó maga dönt úgy, hogy elkerülhetetlen és rendkívüli körülmények miatt felmondja az utazási csomagra vonatkozó szerződést. Az utazó számára azonban ez a döntés, akár csak a fizetésképtelenség, egy nem kívánt és elkerülhetetlen helyzet következménye. Végül, az utazók első kategóriája esetében még fennáll az utazási csomagra vonatkozó szerződés, míg a második kategória esetében az utazási csomagra vonatkozó szerződés az utazásszervező fizetésképtelensége előtt megszűnik. A kérdést előterjesztő bíróság számára nem világos, hogy ezek a tényezők indokolják-e az eltérő bánásmódot.

MUNKADOKUMENTUM